

De Nederlandse vertaling van de McMaster Family Assessment Device

door W.F. Maillette de Buy Wenniger, A.J.J.M. van Loon, R.H.I. Benoist en N. Moleman

Gepubliceerd in 1995, no. 9

Samenvatting

Van de Nederlandse vertaling van de Family Assessment Device (FAD-N) worden de mogelijkheden, de validiteit en de bruikbaarheid besproken.

Inleiding

Elders bespraken wij het McMaster Model of Family Functioning als uitgangspunt van gezinsdiagnostiek (Wenniger e.a. 1992) en behandeling (Wenniger e.a. 1994). Dit model is gebaseerd op een systematische inventarisatie van het gezinsfunctioneren aan de hand van zes dimensies. Uit het model is de Family Assessment Device (FAD) ontwikkeld, een vragenlijst van 60 items, die kan worden ingevuld door alle gezinsleden (Epstein e.a. 1983). Deze vragenlijst kan tijdens de taxatie van een gezinsbehandeling worden gebruikt, en voor de screening op gezinsproblematiek (Evans e.a. 1987; Keitner e.a. 1986; Akister en Stevenson- Hinde 1991). Tevens kunnen er veranderingen in het gezinsfunctioneren ten gevolge van interventies of gebeurtenissen mee worden gemeten (Keitner e.a. 1987). In Noord-Amerika is onderzoek gedaan naar de psychometrische eigenschappen van het instrument (Miller e.a. 1985; Kabacoff e.a. 1990), terwijl ook de crossculturele validiteit in de belangstelling staat (Keitner e.a. 1991; Wenniger e.a. 1993). Het lijkt ons zinvol de FAD nu ook in het Nederlandse taalgebied te introduceren.

De validiteit

Voor de vertaling in het Nederlands (FAD-N) werden de hiervoor algemeen geldende richtlijnen gevolgd (zie de Figueiredo en Lemkau 1980). De FAD-N bestaat dus ook uit 60 vragen. Steeds worden vier antwoordmogelijkheden gegeven: 'helemaal niet mee eens', 'niet mee eens', 'eens' of 'helemaal mee eens'. Om een voorbeeld te geven hoe de vragen zijn opgesteld nemen we de dimensie Probleemoplossen. Hierin worden de verschillende stappen van effectief met problemen omgaan uitgevraagd (bijvoorbeeld 'Nadat we geprobeerd hebben samen een probleem op te lossen, bespreken we meestal of onze oplossing gewerkt heeft').

In een steekproef van de Nederlandse bevolking (n = 233) bleek de FAD-N over een voldoende factoriële validiteit te beschikken (Wenniger e.a. 1993). Drie items bleken onbetrouwbaar te zijn. De betrouwbaarheid en homogeniteit van de subschalen waren goed. Ondanks hoge correlaties tussen de subschalen leverde verdere analyse van de correlaties met de subschalen van andere vragenlijsten (o.a. de Gezins Klimaat Schaal) voldoende grond voor de convergente en divergente validiteit van de subschalen. Overeenkomstig de bevinding dat het oorspronkelijke instrument onderscheid maakt tussen gezinnen met een psychiatrische patiënt en gezinnen zonder (Miller e.a. 1985), bleken 6 van de 7 subschalen van de Nederlandse versie hoog te correleren met psychische klachten op de Symptom Checklist (SCL-90-R). Twee subschalen (Affectieve Betrokkenheid en Gezinscultuur) bleken gevoelig voor het opleidingsniveau, zodat hiermee rekening moet worden gehouden bij het normeren en afnemen. Verdere validering van de FAD-N moet worden verricht om na te gaan in hoeverre de vragenlijst gebruikt kan worden om gezond functionerende gezinnen te onderscheiden van niet goed functionerende, en om veranderingen in het gezinsfunctioneren te registreren.

Bruikbaarheid

Voor een overzicht van wat er op dit ogenblik voorhanden is aan Nederlandstalige vragenlijsten voor gezinnen kan worden verwezen naar Veerman (1987). Wat betreft de psychometrische eigenschappen lijken de lijsten aan elkaar gewaagd gezien de gerapporteerde validiteit, terwijl de FAD-N verder moet worden onderzocht. Men kan de besproken lijsten ook vergelijken op basis van bruikbaarheid voor de 'consument':

(1) Het gemak waarmee de lijst kan worden afgenomen. Hierbij spelen de toegankelijkheid van de vragen, het aantal vragen en het aantal antwoordmogelijkheden een rol. De FAD-N neemt met 60 vragen en 4 antwoordmogelijkheden een goede positie in. De FAD-N is net als de andere vragenlijsten zo ontwikkeld, dat kinderen vanaf twaalf jaar in staat zouden moeten zijn hem in te vullen. De vragen in ontkennende vorm, die in het Engels misschien minder een probleem vormen, kunnen dit wel zijn in het Nederlands, vooral als er een ontkennend antwoord op gegeven moet worden. Door middel van een goede instructie kan men proberen dit te ondervangen.

(2) De conceptuele toepasbaarheid. Hierbij gaat het er voor de gebruikers om in hoeverre de met de lijst verkregen informatie aansluit bij de kaders waarin zij werken en in hoeverre de gewenste informatie door gebruik van de lijst wordt verkregen. Veel hangt af van de begrijpelijkheid van de verschillende constructen. Een groot aantal subschalen gaat ten koste van de duidelijkheid. In dit kader wijzen we erop dat de subschaal 'Algemeen Gezinsfunctioneren' van de FAD ook afzonderlijk kan worden afgenomen in een eerste screening, omdat deze goed weergeeft wat er uit de totaalscore van de FAD komt (Byles e.a. 1988). De FAD richt zich op gezinsleden die deel uitmaken van één huishouden en is onbruikbaar voor onderzoek van gezinnen waarvan de leden niet (meer) bij elkaar wonen.

(3) De combinatie met gedragsobservatie. Er is ook een systeem van scores ontwikkeld (McMaster Clinical Rating Scale) dat door de therapeut en observatoren van een semi-gestructureerd interview kan worden ingevuld (Epstein e.a. 1982).

Conclusie

Op de vertaling van enkele items na verwachten we geen ingrijpende wijzigingen om de FAD-N voor praktijk en onderzoek in Nederland bruikbaar te maken. De aansluiting aan een taxatie- en behandelingsmodel maakt het een interessant instrument in de kinder- en volwassenenpsychiatrie. De Algemeen Functioneren-schaal biedt perspectief op een betrouwbaar screeningsinstrument.

Belangstellenden kunnen contact opnemen met de eerste auteur.

Literatuur

Akister, J., en J. Stevenson-Hinde (1991), Identifying families at risk: Exploring the potential of the McMaster Family Assessment Device. *Journal of Family Therapy*

, 13, 411-421.

Byles, J., C. Byrne, M. Boyle e.a. (1988), Reliability and Validity of the General Functioning Subscale of the McMaster Family Assessment Device. *Family Process*, 27, 97-104.

Epstein, N.B., L.M. Baldwin en D.S. Bishop (1982), *The McMaster Clinical Rating Scale*. Unpublished manuscript.

Epstein, N.B., L.M. Baldwin en D.S. Bishop (1983), The McMaster Family Assessment Device. *Journal of Marital and Family Therapy*, 9, 171-180.

Evans, R.L., D.S. Bishop, A.L. Matlock e.a. (1987), Prestroke family interaction as a prediction of stroke outcome. *Archives of Physical Medicine and Rehabilitation*, 68, 508-512.

De Figueiredo, J.M., en P.V. Lemkau (1980), Psychiatric interviewing across cultures: Some problems and prospects. *Social Psychiatry*, 15, 117-121.

Kabacoff, R.I., I.W. Miller, D.S. Bishop e.a. (1990). A Psychometric Study of the McMaster Family Assessment Device in Psychiatric, Medical and Nonclinical Samples. *Journal of Family Psychology*, 3 (4), 431-439.

Keitner, G.I., I.W. Miller, N.B. Epstein e.a. (1986), The functioning of families of patients with major depression. *International Journal of Family Therapy*, 7, 11-16.

Keitner, G.I., I.W. Miller, N.B. Epstein e.a. (1987), Family functioning and the course of major depression. *Comprehensive Psychiatry*, 28, 54-64.

Keitner, G.I., J. Fodor, C.E. Ryan e.a. (1991), A cross cultural study of major depression and family functioning. *Canadian Journal of Psychiatry*, 36, 254-258.

Miller, I.W., N.B. Epstein, D.S. Bishop e.a. (1985), The McMaster Family Assessment Device: Reliability and validity. *Journal of Marital and Family Therapy*, 11, 345-356.

Veerman, J.W. (1987), Het meten van gezinskenmerken. Een overzicht van Nederlandstalige meetinstrumenten. *Kind en Adolescent*, 2, 60-82.

Wenniger, W.F. Maillette de Buy, R.H.I. Benoist, N. Moleman en A.J.J.M. van Loon (1992), Het McMaster Model als uitgangspunt van gezinsdiagnostiek. *Kind en Adolescent*, 13, 179-184.

Wenniger, W.F. M.d.B., W.J.J.M. Hageman en W.A. Arrindell (1993), Cross-national validity of dimensions of family functioning: First experiences with the Dutch version of the McMaster Family Assessment Device (FAD). *Personality and Individual Differences*, 14, 769-781.

Wenniger, W.F. M.d.B., R.H.I. Benoist, A.J.J.M. van Loon e.a. (1994), Het McMastermodel als uitgangspunt van behandelen: De Probleemgerichte Gezinsbehandeling. *Systeemtherapie*, 6, 71-85.

Summary: The Dutch translation of the McMaster Family Assessment Device

The Dutch version of the FAD (FAD-N) is introduced. Its possibilities, validity and usefulness are examined in the perspective of other available instruments.

W.F. Maillette de Buy Wenniger, psychiater en psychoanalyticus; universitair docent vakgroep Psychiatrie VU en beleidspsychiater opname PCA. A.J.J.M. van Loon, psychotherapeut en klinisch psycholoog op de polikliniek en de opnameafdeling van het PCA. R.H.I. Benoist, klinisch en organisatiepsycholoog, sectiehoofd Psychosociale Therapie/gezinstherapeut RIAGG Amsterdam Centrum/O.W. N. Moleman, psychiater en gezinstherapeut, o.a. in groepspraktijk voor gezinstherapie Het Lorentzhuis in Haarlem. Correspondentieadres: W.F. Maillette de Buy Wenniger, psychiater, PCA-Valeriuskliniek, Valeriusplein 9, 1075 BG Amsterdam.

Het artikel werd voor publikatie geaccepteerd op 2-2-1995.